

รายงานการวิเคราะห์ความเสี่ยงของการดำเนินงาน
หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต
ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๙

ของ

สำนักงานเทศบาลตำบลห้วยฝาย
อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

คำนำ

การบริหารความเสี่ยงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันและควบคุมในด้านต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน ซึ่งมีผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กรโดยรวม ดังนั้น “การบริหารความเสี่ยงที่ดี” คือ การที่คนในองค์กรมีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมอ อีกทั้งมีการร่วมกันวางแผนป้องกันและควบคุมให้เหมาะสมกับภารกิจเพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียให้กับองค์กรได้ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เทศบาลตำบลหัวฝาย ได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต และดำเนินการเพื่อจัดการ ความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๙ ขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้ปฏิบัติงานในกองต่าง ๆ มีความเข้าใจถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยง สามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ตามแบบประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นกระบวนการ ซึ่งเป็นการลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิดปัญหาหรือความเสียหายให้ระดับความเสี่ยงอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ควบคุมได้ และสามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นระบบ โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อน ธรรมนูญการลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมนูญในการบริหารงานและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบเฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประทุพทุฒิมิชอบได้

สำนักปลัดเทศบาล
สำนักงานเทศบาลตำบลหัวฝาย
อำเภอแคนดง จังหวัดบุรีรัมย์

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. วัตถุประสงค์	๑
๓. เป้าหมาย	๒
๔. ประโยชน์ที่ได้รับ	๒
๕. การวิเคราะห์ความเสี่ยง	๒
๖. สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง	๓
๗. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๓
๘. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน	๓
๙. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๔
๑๐. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๔

บทที่ ๒ การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กร	๕
๒. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตประจำปีของเทศบาลตำบลหัวฝาย	๖-๑๑
ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต	๖
ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยง	๖
ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๗
ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงความเสี่ยงการทุจริต	๘
ขั้นตอนที่ ๕ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	๘-๑๑

ส่วนที่ ๑ บทนำ

๑. หลักการและเหตุผล

การมีผลประโยชน์ทับซ้อนถือเป็นการทุจริตคอร์รัปชันประเภทหนึ่ง เพราะเป็นการแสวงหาประโยชน์ส่วนบุคคล โดยการละเมิดต่อกฎหมายหรือจริยธรรมด้วยการใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ไปแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในกระบวนการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ จนทำให้เกิดการละทิ้งคุณธรรมในการปฏิบัติหน้าที่สาธารณะ ขาดความเป็นอิสระ ความเป็นกลาง และความเป็นธรรม จนส่งผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมและทำให้ผลประโยชน์หลักขององค์กร หน่วยงาน สถาบันและสังคมต้องสูญเสียไปโดยผลประโยชน์ที่สูญเสียไป อาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์ทางการเงิน คุณภาพการให้บริการ ความเป็นธรรมทางสังคม รวมถึงคุณค่าอื่นๆ ตลอดจนโอกาสในอนาคตตั้งแต่ระดับองค์กรจนถึงระดับสังคม อย่างไรก็ตาม ท่ามกลาง ผู้ที่จงใจกระทำความผิดยังพบผู้กระทำความผิดโดยไม่เจตนาหรือไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอีกเป็นจำนวนมาก จนนำไปสู่การถูกกล่าวหา ร้องเรียนทุจริตหรือถูกลงโทษทางอาญา ผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งกัน ระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นประเด็นปัญหาทางการบริหารภาครัฐในปัจจุบันที่เป็นบ่อเกิดของปัญหาการทุจริต ประพฤติมิชอบในระดับที่รุนแรงขึ้น และยังสะท้อนปัญหาการขาดหลักธรรมาภิบาล และเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศอีกด้วย มาตรการป้องกันการทุจริตจะสามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร ได้

ดังนั้น การวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการ ควบคุม ภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต รวมถึงการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้าน การทุจริตให้แก่บุคลากร อันเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ด้วยการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยง มาใช้ในองค์กร นับเป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่า การดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด หากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีกรนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่ง ของการ ปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

เทศบาลตำบลหัวฝาย ได้ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิด ผลประโยชน์ทับซ้อน โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนตามมาตรฐาน COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission) เป็นกรอบการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน ความเสี่ยงการทุจริต หมายถึง ความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต การขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการรับสินบน การวิเคราะห์ความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากกาปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนได้

๒. วัตถุประสงค์

๒.๑ เพื่อจัดทำมาตรการปฏิบัติงานของผู้บริหาร พนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล และพนักงานจ้าง

๒.๒ ดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่อาจส่งผลต่อการเกิดการทุจริตในเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

๒.๓ เพื่อป้องกันการทุจริตในเทศบาลตำบลหัวฝาย

๒.๔ เพื่อสร้างวัฒนธรรมสุจริต และแสดงเจตจำนงในการบริหารราชการให้เกิดความคิดแยกแยะระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม

๒.๕ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการบริหารงานแก่ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้เสียภายนอกและประชาชนทั่วไป

๓. เป้าหมาย

๓.๑ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง เทศบาลตำบลหัวฝาย มีจิตสำนึกและความตระหนักรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนท้องถิ่น ปราศจากการก่อให้เกิดข้อสงสัยในการประพฤติปฏิบัติ ตามมาตรฐานจริยธรรม การขัดกันแห่งผลประโยชน์และแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๓.๒ มีเครื่องมือมาตรฐานการปฏิบัติงานที่สามารถป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการทุจริตและประพฤติ มิชอบของข้าราชการ

๓.๓ เทศบาลตำบลหัวฝาย มีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ลดโอกาสในการกระทำทุจริต และ ประพฤติ มิชอบจนเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน

๔. ประโยชน์ที่ได้รับ

๔.๑ ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง เทศบาลตำบลหัวฝาย มีจิตสำนึกรักท้องถิ่นของตนเองอันจะนำมา ซึ่งการสร้างค่านิยมและอุดมการณ์ในการต่อต้านการทุจริต จากการปลูกฝังหลักคุณธรรมจริยธรรม หลักธรรมาภิบาล รวมถึงหลักเศรษฐกิจพอเพียงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานและชีวิตประจำวันได้

๔.๒ เทศบาลตำบลหัวฝาย สามารถบริหารราชการเป็นไปตามหลักบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความโปร่งใสเป็นธรรมและตรวจสอบได้

๔.๓ เทศบาลตำบลหัวฝาย มีแนวทางการบริหารราชการที่มีประสิทธิภาพ ลดโอกาสการกระทำทุจริต และประพฤติมิชอบจนเป็นที่ยอมรับจากทุกภาคส่วน ในการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ด้านการป้องกันการทุจริต อันจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจ และให้ความร่วมมือกัน เป็น เครือข่ายในการเฝ้าระวังการทุจริตที่เข้มแข็งยั่งยืน

๕. การวิเคราะห์ความเสี่ยง

หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารจัดการปัจจัยและควบคุมกระบวนการ ปฏิบัติงานเพื่อลดมูลเหตุของโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ ทับซ้อน ซึ่งประเภทความเสี่ยงแบ่งออกเป็น ๔ ด้าน ดังนี้

๑. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk: S) หมายถึง ความเสี่ยงเกี่ยวกับการบรรลุเป้าหมายและ พันธกิจในภาพรวมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และเหตุการณ์ภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อกลยุทธ์ ที่กำหนดไว้ และการปฏิบัติตามแผนกลยุทธ์ไม่เหมาะสมรวมถึงความไม่สอดคล้องกันระหว่างนโยบายเป้าหมาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ภาวะการแข่งขัน ทรัพยากร และสภาพแวดล้อม อันส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายขององค์กร

๒. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk: O) เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพประสิทธิผลหรือ ผลการปฏิบัติงานโดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น เป็นความเสี่ยงเนื่องจากระบบภายในองค์กรกระบวนการ เทคโนโลยี หรือนวัตกรรมที่ใช้บุคลากร ความเพียงพอของข้อมูล ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพประสิทธิผลในการ ดำเนินโครงการ

๓. ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk: F) เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และการเงิน เช่น การบริหารการเงินที่ไม่ถูกต้องไม่เหมาะสม ทำให้ขาดประสิทธิภาพและไม่ทันต่อสถานการณ์ หรือเป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการเงินขององค์กร เช่น การประมาณการงบประมาณไม่เพียงพอและ ไม่สอดคล้องกับขั้นตอนการดำเนินการ เป็นต้น เนื่องจากขาดการจัดหาข้อมูลการวิเคราะห์ การวางแผนการ ควบคุม และการจัดทำรายงาน เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว

๔. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย (Compliance Risk : C) เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตาม กฎระเบียบต่าง ๆ โดยความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเป็นความเสี่ยงเนื่องจากความไม่ชัดเจน ไม่ทันสมัยหรือความไม่

ครอบคลุมของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ รวมถึงการทำนิติกรรมสัญญา การร่างสัญญาที่ไม่ครอบคลุม การดำเนินการ

๖. สาเหตุของการเกิดความเสี่ยง อาจเกิดจากปัจจัยหลัก ๒ ปัจจัย คือ

๑. ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากรและการเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและเจ้าหน้าที่บ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึงและการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของหน่วยงาน เป็นต้น

๒. ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี หรือสภาพการแข่งขัน สภาพแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

๗. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต กรอบตามหลักของการควบคุมภายในองค์กร COSO 2013 (Committee of Sponsoring Organizations 2013) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่มออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๑ สำหรับมาตรฐาน COSO 2013 ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์การยึดหลักความซื่อสัตย์และจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับ ดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์การ จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจในพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์การผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสจะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

๘. การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อน

หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เป็นระบบในการบริหารปัจจัยและควบคุมกระบวนการปฏิบัติงานเพื่อลดต้นเหตุของโอกาสที่อาจจะทำให้เกิดความเสียหายจากการปฏิบัติงานที่อาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน หรือความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญอันเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับการทุจริต กล่าวคือ ยังมีสถานการณ์หรือสภาวะการณ์ของการขัดกันของผลประโยชน์ส่วนตนและ ผลประโยชน์ส่วนรวมมากเท่าใด ก็ยังมีโอกาสก่อให้เกิดหรือนำไปสู่การทุจริตมากเท่านั้น

การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนในครั้งนี้นำเอาความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ มาดำเนินการวิเคราะห์ตามกรอบมาตรฐาน COSO (The committee of sponsoring Organizations of the Tread way Commission) และตามบริบทความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนของเทศบาลตำบลหัวฝาย การวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับผลประโยชน์ทับซ้อนนี้ จะช่วยให้เทศบาลตำบลหัวฝายทราบถึงความเสี่ยงด้านผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้น และปัจจัยเสี่ยงที่อาจเป็นเหตุทำให้การปฏิบัติราชการตามอำนาจหน้าที่ของข้าราชการโดยขาดการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และขาดการยึดมั่นในหลักธรรมา

ภิบาล ขาดความรับผิดชอบที่เพียงพอ ทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือ ทั้งนี้ ยังสามารถกำหนดมาตรการ
แนวทางป้องกันการทุจริตและการประพฤติมิชอบรวมถึงการกระทำผิดวินัยของเจ้าหน้าที่รัฐอีกด้วย

๙. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย pressure/incentive หรือแรงกดดันหรือ
แรงจูงใจ Opportunity หรือโอกาส ซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่างๆ คุณภาพการกำกับการควบคุมภายใน
มีจุดอ่อนและRationalization หรือหาสาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎีสามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud
Triangle)

๑๐. ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

ขอบเขตการประเมินความเสี่ยงการทุจริต แบ่งออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

- ๑๐.๑ ความเสี่ยงการทุจริตเกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ
- ๑๐.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่
- ๑๐.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณ

ส่วนที่ ๒

การวิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริต

การวิเคราะห์ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริต มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบ่งชี้ความเสี่ยงของการทุจริตที่มีอยู่ในองค์กร โดยประเมินโอกาสของความทุจริตที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนบุคคลหรือหน่วยงานที่อาจเกี่ยวข้องกับการทุจริต เพื่อพิจารณาว่าการควบคุมและการป้องกันการทุจริตที่มีอยู่ในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรือไม่ การทุจริตในระดับท้องถิ่น พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวของทุจริตในระดับท้องถิ่น ได้แก่ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น แม้ว่าโดยหลักการแล้วการกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้บริการต่างๆ ของรัฐสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนมากขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ในทางปฏิบัติทำให้แนวโน้มของการทุจริตในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ลักษณะของการทุจริต จำแนก ๗ ประเภท ได้แก่

๑. การทุจริตด้านงบประมาณ การทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการเงินการคลัง ส่วนใหญ่เกิดจากการ ละเลยขององค์กร
๒. สภาพหรือปัญหาที่เกิดจากตัวบุคคล
๓. สภาพการทุจริตอันเกิดจากช่องว่างของระเบียบกฎหมาย
๔. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจและขาดคุณธรรมจริยธรรม
๕. สภาพหรือลักษณะปัญหาที่เกิดจากการขาดประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ
๖. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากการตรวจสอบขาดความหลากหลายในการตรวจสอบ จากส่วนต่าง ๆ
๗. สภาพหรือลักษณะปัญหาของการทุจริตที่เกิดจากอำนาจบารมีและผู้มีอิทธิพลท้องถิ่น

สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสรุปประเด็นได้ดังต่อไปนี้

โอกาส

แม้ว่าในปัจจุบันมีหน่วยงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแต่ว่า ยังคง มีช่องว่างที่ทำให้เกิดโอกาสของการทุจริต ซึ่งโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่เข้มแข็ง กฎหมายกฎระเบียบที่ไม่รัดกุม และอำนาจหน้าที่โดยเฉพาะข้าราชการระดับสูงก็เป็นโอกาสหนึ่งที่ทำให้เกิดการทุจริต

สิ่งจูงใจ

เป็นที่ยอมรับว่าสภาวะเศรษฐกิจที่มุ่งเน้นเรื่องของวัตถุนิยม สังคมทุนนิยม ทำให้คนในปัจจุบันมุ่งเน้นที่สร้างความร่ำรวย ด้วยเหตุผลนี้จึงเป็นแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ที่มีแนวโน้มที่จะทำพฤติกรรมทุจริตมากยิ่งขึ้น

การขาดกลไกในการตรวจสอบความโปร่งใส การทุจริตในปัจจุบันมีรูปแบบที่ซับซ้อนขึ้น โดยเฉพาะการทุจริตในเชิงนโยบายที่ทำให้การทุจริตกลายเป็น ความชอบธรรมในสายตาประชาชน ขาดกลไกการตรวจสอบความโปร่งใสที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น จึงเป็นการยากที่จะเข้าไปตรวจสอบการทุจริตของบุคคลกลุ่มนี้

การผูกขาด

ในบางกรณีการดำเนินงานของภาครัฐ ได้แก่ การจัดซื้อจัดจ้าง เป็นเรื่องของการผูกขาด ดังนั้นจึงมีความเกี่ยวข้องเป็นห่วงโซ่ของผลประโยชน์ทางธุรกิจในบางครั้งพบบริษัทที่มีการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่เพื่อให้ตนเองได้รับสิทธิในการดำเนินงานโครงการของรัฐรูปแบบการผูกขาด ได้แก่ การผูกขาดในโครงการก่อสร้างและโครงการพื้นฐาน

การได้รับคำตอบแทนที่ไม่เหมาะสม

รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความยากจนถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ข้าราชการมีพฤติกรรมการทุจริต เพราะความต้องการที่จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่แสวงหาช่องทางเพื่อเพิ่มรายได้พิเศษให้แก่ตนเองและครอบครัว

การขาดคุณธรรม จริยธรรม

ในสมัยโบราณ ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณธรรมที่ได้รับการเน้นเป็นพิเศษ ซึ่งถือเป็นเครื่องวัดความดีของมนุษย์ แต่ในปัจจุบันพบว่า คนมีความเลวร้ายต่อบาปและความเกรงกลัวต่อบาปน้อยลง และมีความเห็นแก่ตัวมากยิ่งขึ้น มองแต่ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าที่จะยึดผลประโยชน์ส่วนรวม

มีค่านิยมที่ผิด

ปัจจุบันค่านิยมของสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงจากการยกย่องคนดี คนที่มีความซื่อสัตย์สุจริตมาเป็นยกย่อง คนที่มีเงิน คนที่เป็นเศรษฐีมหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานที่สูงด้วยเหตุนี้ ผู้ที่มีค่านิยมที่ผิด เห็นว่าการทุจริตเป็นวิถีชีวิตปกติเป็นเรื่องธรรมดา เห็นคนซื่อเป็นคนเช่ เป็นคนโง่เป็นคนฉลาดย่อมจะทำให้การทุจริตคอร์รัปชัน โดยไม่มีความเลวร้ายต่อบุญ บาป และไม่เกรงกลัวต่อกฎหมายบ้านเมือง

๒. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของเทศบาลตำบลหัวฝาย

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๕ จัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอนที่ ๑ การคัดเลือกกระบวนการงานหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต อย่างน้อย ๑ โครงการ

ขั้นตอนที่ ๒ การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต ชื่อหน่วยงาน กองคลัง เทศบาลตำบลหัวฝาย

ประเภทความเสี่ยงด้านที่ ๓ การใช้จ่ายงบประมาณ

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง)

ลำดับที่	ขั้นตอนการดำเนินโครงการ	ประเด็นความเสี่ยงทุจริต
๑	การขออนุมัติ TOR และราคากลาง	กำหนด TOR เพื่อเอื้อประโยชน์กับผู้ประกอบการที่เสนอผลประโยชน์ให้ตนเอง
๒	การพิจารณาและรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีส่วนได้เสียกับผู้รับจ้าง หรือเป็นผู้รับเหมาในโครงการที่ตนรับผิดชอบ
๓	การบริหารสัญญา	ผู้ประกอบการอาจมีข้อเสนอสู่คณะกรรมการตรวจรับ เพื่อให้ตรวจรับงานที่ไม่ตรงตามสัญญา

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

(๑) เกณฑ์โอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริต

โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นได้สูงมาก เกิดขึ้นประจำ
๔	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นได้สูง เกิดขึ้นบ่อยครั้ง
๓	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นบางครั้ง เกิดขึ้นบางครั้ง
๒	โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริตอาจเกิดขึ้นน้อยมาก เกิดขึ้นน้อยครั้ง
๑	ไม่มีโอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริต

(๒) ผลกระทบ

โอกาส/ความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริต (Likelihood)	
๕	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับสูงมาก ความเสียหายร้ายแรง มีผลทางกฎหมาย
๔	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับสูง ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์องค์กร
๓	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับปานกลาง มีการร้องเรียนจากบุคคลภายนอก
๒	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับต่ำ มีการร้องเรียนกันภายในหน่วยงาน
๑	กระทบต่อหน่วยงานความรุนแรงระดับต่ำมาก ไม่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

(๓) เกณฑ์การวัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score)

ระดับความเสี่ยงการทุจริต (Risk Score) โอกาส x ผลกระทบ (Impact)					
โอกาส	ผลกระทบ				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	ต่ำ	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ต่ำ	ปานกลาง

ระดับความเสี่ยง (Risk matrix) พิจารณาตามเกณฑ์ในการจัดการความเสี่ยง สามารถกำหนดได้หลายระดับ และตามแต่ช่วงคะแนนที่กำหนด ดังนี้

ลำดับความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน	โซนสี
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก	๑๕ – ๒๕ คะแนน	แดง
๒	ความเสี่ยงระดับสูง	๙ – ๑๔ คะแนน	ส้ม
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง	๕ – ๘ คะแนน	เหลือง
๔	ความเสี่ยงระดับต่ำ	๑ – ๔ คะแนน	เขียว

ขั้นตอนที่ ๔ การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ลำดับ ที่	ขั้นตอน การดำเนิน โครงการ	ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริต	Likelihood	Impact	Rick score (L*I)	ระดับ ความ เสี่ยง
๑	การขออนุมัติ TOR และราคา กลาง	กำหนด TOR เพื่อเื้อ ป ร ะ โ ย ช น์ กั บ ผู้ประกอบการที่เสนอ ผลประโยชน์ให้ตนเอง	๓	๓	๙	สูง
๒	การพิจารณา และรายงาน ผล การจัดซื้อจัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมี ส่วนได้เสีย กับผู้รับจ้าง หรือเป็นผู้รับเหมาใน โครงการที่ตนรับผิดชอบ	๒	๓	๖	ปานกลาง
๓	การบริหาร สัญญา	ผู้ประกอบการอาจมี ข้อ เ ส น อ ต่ อ คณะกรรมการตรวจรับ เพื่อให้ ตรวจรับงานที่ไม่ ตรงตามสัญญา	๒	๓	๖	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ ๕ มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็น ความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๑	การขออนุมัติ TOR และ ราคากลาง	กำหนด TOR เพื่อ เื่อ ประโยชน์กับ ผู้ประกอบการ ที่ เ ส น อ ผลประโยชน์ ให้ตนเอง	๙ (สูง)	ควบคุม กำกับ ดูแล ให้ บุคลากรที่รับผิดชอบ งาน พัสดุ ดำเนินการ จัดทำ TOR/แบบรูป รายการงาน ก่อสร้าง ทุกโครงการก่อน การ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง และให้ประกาศเผยแพร่ ผ่านเว็บไซต์เพื่อให้ ประชาชน หรือผู้สนใจ สามารถเข้าดูได้	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบใน การ จัดซื้อจัดจ้างได้มีการ จัดทำ TOR งานซื้องาน จ้าง ทั่วไป และ จัดทำแบบ รูป รายการงาน ก่อสร้าง ก่อน ประกาศจัดจ้างทุก รายการ และให้ประกาศ เผยแพร่ ผ่านเว็บไซต์ เพื่อให้ ประชาชนหรือ ผู้สนใจ สามารถ เข้าศึกษา ดูได้	ตลอด ปีงบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ	กองคลัง

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็น ความเสี่ยง	ระดับ ความ เสี่ยง	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการ ทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๒	การพิจารณา และ รายงาน ผล การ พิจารณาการ จัดซื้อ จัดจ้าง	เจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้องมี ส่วนได้เสียกับ ผู้รับจ้าง หรือ เป็นผู้รับเหมา ใน โครงการที่ ตน รับผิดชอบ	๒ (ปานกลาง)	กำหนดแนวปฏิบัติ ในด้าน การจัดซื้อ จัดจ้างให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนว ปฏิบัติร่วมกัน	- จัดทำคู่มือสำหรับผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดซื้อ จัด โดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งาน ก่อสร้าง) และเผยแพร่ ทาง เว็บไซต์เทศบาล เพื่อใช้ เป็น แนวทางในการปฏิบัติงาน ร่วมกัน - คณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง กับการจัดซื้อจัดจ้างแต่ละ โครงการ รับรองตนเองว่าไม่ มีผลประโยชน์ทับซ้อน และ ส่วนได้เสียใด ๆ กับผู้เสนอ ราคาตามแบบฟอร์มคำ รับรอง ที่ อบต.กำหนด	ตลอด ปีงบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ	กองคลัง

ชื่อ กระบวนการ/โครงการ โครงการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีเฉพาะเจาะจง (งานก่อสร้าง)								
ลำดับ ที่	ขั้นตอนการ ดำเนินการ	ประเด็น ความเสี่ยง	ระดับ ความเสี่ยง	มาตรการควบคุม ความเสี่ยงการ ทุจริต	วิธีดำเนินการ	ระยะเวลา	งบประมาณ	ผู้รับผิดชอบ
๓	การ บริหาร สัญญา	ผู้ประกอบการ อาจ มี ข้อเสนอต่อ คณะกรรมการ ตรวจรับ เพื่อให้ตรวจ รับงานที่ ไม่ ตรงตาม สัญญา	๖ (ปานกลาง)	การตรวจรับงาน ต้อง สามารถ ตรวจสอบได้	- เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ต้องจัดทำรายงานทุกครั้งที่มีการดำเนินการพร้อมแนบรูปถ่าย - ประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ บุคคลอื่นเข้าร่วมสังเกตการณ์ ในการตรวจรับงาน - สอบทานแนวปฏิบัติและมาตรการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย และสภาวะทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป	ตลอด ปีงบประมาณ	ไม่ใช้ งบประมาณ	กองคลัง